

**A Magyar Köztársaság Nagykövetsége
Botschaft der Republik Ungarn
Unter den Linden 76
10117 Berlin**

BESZÁMOLÓ

a 2007-2008. évi Tét attaséi tevékenységről

**Dr. Molnár Imre
nagykövetségi tanácsos
tudományos és technológiai attasé
Berlin**

2008. június 30.

---

1. A fogadó ország K+F+I rendszerének főbb jellemzői (a K+F+I politika ismérvei, a K+F+I rendszere, intézményi és finanszírozási struktúrái, jogszabályi keretei, vállalati K+F, a K+F eredmények piaci hasznosítása)

Németország büszke arra, hogy jelentős tudományos potenciállal rendelkezik. A tudományos pálya megbecsültsége és az innováció társadalmi elfogadottsága példászerű. A kormány kiemelten támogatja az innováció fejlesztését: a GDP-hez viszonyított K+F kiadásoknak a jelenlegi 2,6%-ról 2010-ig 3%-ra kell növekedni, miközben a gazdaság továbbra is 70%-nyi, de legalább kétharmad részt vállal majd a kiadásokból. Ezért az állam a költségvetési K+F kiadások jelentős növelése mellett a gazdasági szereplők további motiválásán is munkálkodik.

A német K+F+I rendszer az állam föderális felépítését követi. A feladatok és felelősségi körök megosztása a német alkotmány rendelkezésein alapul. A K+F politika kialakításában legfontosabb szerv a Wissenschaftsrat (Tudományos Tanács), amely az országos tudományos intézetek által javasolt 24 tudósból, a szövetség és a tartományok által javasolt 8 politikai személyiségből, a 16 tartomány 1-1 képviselőjéből, és a szövetségi kormány 6 képviselőjéből áll. A Tanács határozza meg a költségvetési keretből (is) gazdálkodó tudományos intézetek, egyetemek fejlesztési irányait és finanszírozási kereteit. A Tanács dönt a K+F átfogó kérdéseiről: a tudomány és oktatás struktúrájáról, az értékelési és minősítési rendszerről, valamint az egyes tudományos szakterületek szerepéről, hangsúlyáról. Az 54 fős testület döntései kétharmados szótöbbség esetén hatályosak.

A Tanács elvei alapján a stratégia kidolgozása, a súlypontok meghatározása és a konkrét támogatási program kialakítása szövetségi szinten a Szövetségi Oktatási- és Kutatási Minisztérium feladata, szorosan együttműködve a Szövetségi Gazdasági és Technológiai Minisztériummal és tematikus illetékesség esetén más szakminisztériumokkal. A tartományok szintjén lokális szakminisztériumok működnek hasonló felelősség-megosztással. A tartományi kormányok és a szövetségi kormány kutatáspolitikájának összehangolását a szakminiszterek időszakonkénti tanácskozása biztosítja.

A szövetségi K+F költségvetés felhasználása alapvetően két területet ölel fel: a projekt-alapú és az intézményi finanszírozást. A tartományi szakminisztériumok a szövetségi programokhoz kapcsolódva saját prioritások alapján alakítanak ki lokális innovációt ösztönző programokat.

A projekt-alapú támogatás pályázati rendszeren alapul. A pályázatok többsége konkrét témát jelöl meg, de léteznek olyan kiírások is, amelyek általánosságban az infrastruktúra fejlesztését, a kapcsolatok építését és a tudomány és gazdaság közötti kooperáció erősítését célozzák. A projekt-alapú támogatás jogi háttérét a vonatkozó EU és német előírások adják, a pénzügyi kereteit pedig a parlament által jóváhagyott költségvetés határozza meg. Az elmúlt évben a szövetségi költségvetésből származó projekt-alapú pályázati keret 5,16 milliárd € volt.

A pályázatok lebonyolítását kijelölt projekt-kezelő intézmények végzik. A projekt-kezelők témánként szakosodva az adott témakörben legjelentősebb kutatóintézet területén helyezkednek el, de önálló egységként, a kutatási szakminisztérium felhatalmazásával működnek. A pályázatok könnyen kezelhető és a pályázók számára számos szolgáltatást nyújtó elektronikus környezetben nyújthatók be. A beérkezett pályázatok értékelését és a futó projektek monitoring feladatait is számítógépes rendszer támogatja. A projektek értékelésénél fontos szempont, hogy a támogatott projekt eredményének a támogatást követően öfenntartó módon felhasználhatónak, illetve értékesíthetőnek kell maradnia.

A szövetségi szakminisztérium a támogatással kapcsolatos terv- és (a projekt-kezelőktől megkapott) aktuális adatokat kontrollíng rendszere keretében rendszeresen értékeli. A támogatási programokat és az általuk képviselt súlypontokat a minisztériumban rendszeres külső audit ellenőrzi.

Korábban sok bírálat érte a pályázati követelményrendszer bonyolultságát, mely a pályázati dokumentumok összeállítását rendkívül erőforrás-igényessé teszi. A kritika hatására legújabban a kis- és középvállalkozások számára egyszerűsített pályázati rendszer is rendelkezésre áll. Az ilyen (általában kisebb összegű) pályázatokra a KKV első körben csak pályázati vázlatot nyújt be, aminek alapján elbírálható a pályázó rátermettsége, és a pályázni kívánt cél potenciális elérhetőségének realitása. Csak a reális alapokon pályázó vállalkozások kapnak felkérést a részletes pályázati anyag elkészítésére és beadására. Ezzel a pályázati struktúrával a KKV-k hatékonyabban pályázhatnak, mivel a vázlat elkészítése csak minimális erőforrásokat igényel, és irreális elképzelések alapján részletes pályázati anyag nem készül.

A K+F állami támogatásának másik területe az intézeti támogatás, mely a legfontosabb kutató-intézmények általános fenntartását biztosítja. Az egyes intézeti csoportoknak nyújtott támogatás mértékét a Tudományos Tanács a költségvetés figyelembe vétele mellett, általában hosszú távra (3-5 év) határozza meg, a súlyponti kutatási területek kijelölése mellett. Az intézetek a területen belül önállóan döntenek a kutatási irányokról és a támogatás felhasználásáról. Mivel a támogatás nem kötődik konkrét projekt-eredményhez, ezért az intézeti támogatás felhasználását független szakértői átvilágítás rendszeresen ellenőrzi.

Az intézeti támogatás pénzügyi hátterét a szövetségi kormány és a tartományok közösen biztosítják. A finanszírozás 2007-ben az előző évhez képest átlagosan 3 – 3,5% növekedést mutat. Intézeti támogatásban részesülnek a következő szervezetek:

- az alapkutatásokat végző Max-Planck Társaság (MPG) 78 intézete (€1054 millió, 50%-50%) [ez a Társaság költségvetésének 95%-a]
- a nagyberendezéseket működtető Helmholtz Társaság 15 intézete (€1706 millió, 90%-10%) [ez a Társaság teljes költségvetésének 70%-a]
- a szerteágazó kutatási spektrumú Leibniz Társaság 84 intézete (€774 millió, 50%-50%) [ez a Társaság teljes költségvetésének 84%-a]
- az alkalmazott kutatásokat végző Fraunhofer Társaság (FhG) 59 intézete (€469 millió, 90%-10%) [ez a Társaság teljes költségvetésének 37%-a]

Intézményi finanszírozásban részesül a Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) is, amely önállóan, jelenleg évi közel 1,4 milliárd € keretből az egyetemi kutatást támogatja.

A DFG nem ír ki pályázatokat, hanem az egyetemekről benyújtott projekt-támogatási igényeket saját hatáskörben, peer-review módszerrel bírálja el. Nagy értékű támogatás esetén gyakori a nemzetközi szaktekinvélyek döntésbe való bevonása is.

A német K+F rendszer fontos része a szakember utánpótlást támogató két szervezet: az Akadémiai Csereszolgálat (DAAD) és az Alexander-von-Humboldt Alapítvány (AvH). Az előbbi évi €260 millió költségvetéssel határon átnyúló kutatói mobilitást finanszíroz, az utóbbi pedig évi €56 millió kerettel gazdálkodva a német kutató projektekbe meghívott ígéretes, fiatal külföldi tudósok ideiglenes németországi tartózkodását támogatja. A támogatásra vonatkozó pályázatok elbírálása saját hatáskörben történik.

Németország kiemelkedő teljesítményt nyújt az alap kutatásokban; a Max-Planck-Társaság 73 kutatója tartozik a világ legtöbbet idézett tudósai közé, és 17 Nobel-díj is „született” az MPG intézeteiben. A K+F eredmények ipari hasznosítását tekintve Németország már korábban is számos jó kezdeményezést tett. Az „oktatás-kutatás-innováció-hasznosítás” műveleti lánc megvalósításának jó példája a Fraunhofer-modell. A technológia-transzfer hálózatok és a regionális kompetencia központok pedig az egyetemek és az ipar kapcsolatát segítik elő.

A legfontosabb kutatási területek:

- Anyagtechnológia (alapkutatások)
- Információ-és kommunikációtechnológia
- Klímavédelem és energiotechnológia (hatékonyság és új források)
- Biotechnológia (külön kiemelve: egészség- és gyógyszerkutatás)
- Nanotechnológia
- Biztonságtechnológia
- Közlekedéstechnológia
- Repülés- és űrtechnológia

Az innovatív ötletek megvalósítását számos pénzügyi program támogatja. Szövetségi szinten az egyik legjelentősebb a „High-Tech-Alap”, mely nagy vállalatok és a szövetségi kormány által biztosított tőke felhasználásával perspektivikus innovatív vállalkozásokba fektet be. Az „EXIST” program pedig induló pénzügyi támogatást (pl. kedvezményes hitelt) nyújt arra érdemes pályázóknak. Feltörekvő cégek számára inkubátorok is rendelkezésre állnak.

A már működő innovatív vállalkozások kapcsolatát segíti a gazdasági szakminisztérium gondozásában működő kompetencia-hálózat. A „Networking for Innovation” nevet viselő kezdeményezés önszervező módon épül.

A K+F-eredmények innovatív alkalmazásba vételét és a technológia transzfert számos szervezet segíti. Gyakorlatilag valamennyi egyetemen működik technológia transzfer iroda, amely ma már sok helyen önálló vállalkozásként is megjelenik. Az általuk nyújtott szolgáltatások közül kiemelendő az „Unibator” kezdeményezés, amely a szokásos inkubátor-szolgáltatásokat egyetemi sajátosságokkal ötvözi, továbbá a széles körű tudomány-marketing, és a jogi támogatás a szabadalmi oltalom megszerzésénél.

A gazdaság, a tudomány és a politika összehangolásában hatékony eszköz a „promotor”-hálózat: a gazdaságban kiemelt szerepet játszó olyan vezetők, akik tudományos területen is érdemeket szereztek, egy-egy tematikus szakterület felelőseként koordinátori feladatokat látnak el a gazdasági szereplők, a tudományos élet és a kormányzat között. Ez a megbízatás nagy megtiszteltetést jelent és a „promotor”-ok javaslatait nagyon komolyan kezelik mind a tudomány, mind gazdaság, mind pedig a politika oldalán.

A tudomány és a gazdaság kapcsolatát segíti az egyetemek által indított „gazdasági fellowship”-kezdeményezés is, melynek keretében a programban részt vevő munkatársak bizonyos időnként váltakozva tudományos (egyetem, illetve kutatóintézet) és gazdasági (eredményeket alkalmazó vállalat) munkahelyen dolgoznak. A tapasztalatok azt mutatják, hogy mindkét oldal profitál a más irányú tapasztalatokból.

2. Jelentősebb események a K+F+I területén a fogadó országban

Németországban a bruttó hazai termék mennyisége 2007-ben az egy évvel korábbihoz képest 2,5 %-kal emelkedett. A német gazdaság immár két év óta erőteljes növekedést produkál. A szövetségi kormány idei éves gazdasági jelentése szerint a német gazdaság alapvetően jó irányban fejlődik: mindenkit kedvezően érintő fellendülés van. Biztató jel, hogy a német gazdaság fejlődése 2008-ban is folytatódik.

Ebben a kedvező gazdasági környezetben a 2007. elejétől érvényben lévő új innovációs stratégia („Hightech Strategie”) is szép eredményeket mutat fel.

A stratégia öt pilléren nyugszik:

- A tudomány és a gazdaság erőforrásainak összekapcsolása – az alkalmazás-orientált kutatás és a kutatás-orientált gazdaság motiválása.
- A hightech-beruházások ösztönzése, és az új technológiák elterjedésének és használatba vételének támogatása.
- A kis- és középvállalatok innovációjának erősítése.
- Németország szerepének erősítése a nemzetközi tudományos életben; a kiválóságok kiemelt támogatása, fejlesztése
- A tudás értékének elismerése – „beruházás az emberi fejekbe”, tehetségkutatás, és tehetségek támogatása; az innováció szakemberigényének hosszú távú biztosítása.

A német szövetségi kormány májusban elfogadta a szakminiszter jelentését az innovációs stratégia eddigi eredményeiről és további terveiről. A jelentés egy gazdaságkutató szakértőkből álló független bizottság átvilágító felmérésén alapul. A szakminiszter jelentése szerint számszerű eredmények igazolják, hogy a gazdaság, a tudomány és a politika együttműködése jó irányba motiválja az innovációt. A német gazdaságból származó K+F kiadások 2007-ben közel 43 milliárd euróra növekedtek, mely 2005-höz viszonyítva 10%-kal magasabb innovációs aktivitást jelez. Az előrejelzések 2008-ra hasonló növekedést jósolnak. A K+F területen foglalkoztatottak száma az elmúlt évben 5%-kal emelkedett. Kis mértékben ugyan, de nőtt a természettudományos és műszaki képzésben résztvevők száma is. Jelentősen javult a gazdasági szereplők véleménye az innovációs környezettel kapcsolatban: Míg 2004-ben a vállalati vezetőknek csupán 40%-a értékelte jónak az innovációs feltételeket, 2007-ben ez a szám 83%-ra emelkedett.

A program sikerét a gondos előkészítés segítette. Az innovációs fókusz kijelölése egy minden lehetséges tematikus tématerületet felölelő előzetes SWOT analízis alapján történt, és ezért az erőforrások kezdettől fogva azokat a területeket segítették, ahol a siker valószínűsége a legnagyobb volt.

Indokolt tehát a program további kormányzati támogatása: A szövetségi kormány idén 11,2 milliárd euró K+F kiadást tervez, melyet a tartományi kormányok további kb. 7,5 milliárd euró lokális forrással egészítenek ki. Ez az előző évi költségvetési adatokhoz képest 8,3%-os forrásbővülést jelent.

A 2008-as program tematikus súlypontjai: megújuló energiaforrások, energiafelhasználási hatékonyság, klímaváltozás, információtechnológia és egészségügy/élettan.

A gazdaságból származó K+F ráfordítások szempontjából legfontosabb ágazat a járműgyártás, a teljes ráfordítás mintegy harmadával.

A szakértői bizottság rámutatott azonban néhány megoldandó hiányosságra is:

- A német adózási rendszer nem támogatja, sőt sokszor fékezi az innovációt.
- A szakemberhiány már most is jelentős, mely hatékony beavatkozás nélkül a közeli jövőben a gazdasági növekedést is ellehetetlenítheti.
- A gazdaságban megjelenő innováció elsősorban a megállapodott iparágakat (jármű- és gépjáratás, vegyipar, stb.) jellemzi és viszonylag kevés a gazdaság szerepvállalása a kezdetben ugyan nagyobb kockázatot jelentő, ám a jövő építése szempontjából kritikus területeken. A szakértők szerint a keretfeltételek javításával kellene ösztönözni a csúcstechnológiai vállalkozások indítását.

A K+F+I tevékenységgel kapcsolatos adókönyvités kérdése már régóta vita tárgya. Számos tanulmány készült az elmúlt időszakban, melyek kimutatták a várható pozitív hatásokat. Ugyanakkor nem egyértelmű, hogy milyen forrásból pótolható a költségvetésből kieső jelentős bevétel. Politikusok véleménye szerint a kérdésben a jelen kormányzati periódusban biztosan nem várható már döntés. A szakértői bizottság másik két megjegyzésével kapcsolatban azonban felmutathatók javító törekvések.

Németországban jelenleg egy évfolyam 36,6%-a folytatja tanulmányait felsőfokon. Ez jelentős elmaradás az OECD-országok átlagához képest, ezért a nemzetközi versenyképesség fenntartása érdekében a német kormány célul tűzte ki ezen arány legalább 40%-ra történő emelését. A tervek szerint 2010-ig az egyetemeket 90,000 képzési hellyel bővítik, melyhez a szövetségi és tartományi kormányok összesen €1,13 milliárd összeget biztosítanak.

A műszaki innováción alapuló gazdaság egyre több műszaki és természettudományos végzettségű szakembert igényel. Németországban jelenleg az 55-64 éves műszaki-termesztudományos diplomások száma magasabb, mint ugyanez a 25-34 éves korosztályban. Az OECD országok átlagában ez éppen fordított: a fiatal diplomások száma sokszor duplája az idős korosztálynak. A legfrissebb tanulmányok értékelése szerint ez a trend már a német gazdasági fejlődésre is veszélyes, ezért sürgős beavatkozást igényel.

A felsőfokú képzési helyek növelése mellett ezért kiemelt feladat Németországban a műszaki- és természettudományos képzés népszerűsítése. Jelenleg a közel 2 millió felsőfokú képzésben résztvevő diák közül csak minden harmadik tanul a műszaki- és természettudományok területén.

A német szövetségi kabinet 2008. januárban ezért oktatás-fejlesztésre vonatkozó intézkedési tervet fogadott el. A terv, amelyet néhány politikus oktatási reformként is aposztrofál, a társadalom valamennyi korosztályát érinti: az óvodás korúak tehetségének kibontakoztatása, valamint az időskori továbbképzés támogatása egyaránt szerepel az intézkedések között. Hosszú távon problémát jelent azonban a tanári pálya népszerűségének csökkenése, amelyre jelenleg kidolgozás alatt álló programok (pl. célzottan nyújtott, kiemelt ösztöndíj) adhatnak talán megoldást.

Folytatódik a „Párbeszéd a tudománnyal” elnevezésű program is, mely statisztikák szerint igazolhatóan jótékonyan hat a képzési trendre. A 2007-ben kezdő egyetemi hallgatók száma a 2006-os adatokhoz képest az informatika területén 4%, az elektrotechnológia területén 3.5% emelkedést mutat, mely többek között visszavezethető az előző évek informatikát és fizikát népszerűsítő rendezvényeire is. Az idei év témája a matematika.

A népszerűsítő programok elsősorban a pályaválasztás előtt álló fiatalokat célozzák, de fontos szerepet kap a tudományág oktatásának fejlesztése is. A szakminisztérium új matematika oktatási módszertan kidolgozásával, az oktatók ilyen irányú továbbképzésével azt szeretné elérni, hogy minél kevesebb tanuló számára legyen rémisztő ellenfél a matematika tanulása.

A tudományos utánpótlás védelme érdekében a kormány számos intézkedést jelentett be a fiatal kutatók karrier-építésének megkönnyítésére, különös tekintettel a női kutatók családalapításának és tudományos karrierjének összehangolására.

A kiválóságok célzott erősítésére koncentrálnó innovációs stratégia szellemében került sor a beszámolási időszakban a Leibniz-díjak átadására és az elit egyetemek kijelölésére. A kiválósági program számos rendezvénye állította példaként a két új német Nobel-díjas professzor teljesítményét is.

A rendkívüli tudományos értékeket felmutató kutatók által elnyerhető Leibniz-díj valódi kutatási szabadságot biztosít. A díj nyertese 2,5 millió euró összeggel teljesen szabadon gazdálkodhat, adminisztrációs kötelezettségek nélkül. A díj nem pályázható; a potenciális nyertesek listájára a tudományos társadalom ajánlásával lehet felkerülni. A listán szereplő javaslatokat egy független bizottság értékeli és évente maximum 10 fő számára ítéli meg a díjat. A díj német egyetemen, vagy kutatóintézetben dolgozó, bármilyen állampolgárságú fiatal kutatónak adható, aki eddigi eredményeivel bizonyította, hogy kötöttségektől mentes, jelentős pénzbeli támogatás mellett képes lenne nemzetközileg is kimagasló tudományos érték létrehozására. A díj hatékonyságára jellemző, hogy az eddigi 259 díjazott közül 6 kutató később Nobel-díjat kapott.

A kiválósági program másik ágán, a német egyetemek nemzetközi versenyképességét erősítő kezdeményezés keretében, 2007. végén további hat német egyetem kapott elit státuszt. A kormány összesen 10 elit egyetem (az állami egyetemek 10%-a) kijelölését tervezte, így a 2006-ban megnevezett három egyetemmel együtt a cél gyakorlatilag megvalósult. Az elit címmel járó extra állami támogatás (2011-ig összességében 1,9 milliárd euró) segítségével az olyan feltételeket kell kialakítani, amely vonzó a nemzetközi tudományos élet kiválóságai számára.

A pályázati eredmények kihirdetése során azonban számos kritikai észrevétel is elhangzott. Sokan sérelmezték, hogy az értékelés csak minimális súllyal vette figyelembe az eddigi teljesítményt, és elsősorban a felvázolt jövőképre koncentrált. Az egyetemeknek inkább sokéves működésük alapján kellene az elit címet kiérdemelniük. Mások szerint jobb lenne az egyetemek specializálása, azaz adott területen sikeres egyetemen az adott terület további fejlesztése, a máshol sikeresebb egyéb területek elhagyása mellett. Ezzel olyan specializálódott egyetemek jöhetnének létre, amelyek az adott szakterületen világhírre tehetnének szert. Még parlamenti felszólalás is kritizálta az eredményt, rámutatva, hogy az elit-egyetemek között nincsen keleti tartományokban működő intézmény, ezért a kelet és nyugat a felzárkózás helyett a döntéssel inkább tovább távolodik. Heves vitát váltott ki az is, hogy míg München két elit-egyetemmel is büszkélkedhet, addig a nagy múltú berlini Humboldt Egyetem pályázatát a legutolsó körben mégsem jelölték győztesnek, sokak szerint azon indokkal, hogy egy városban nem lehet két elit-egyetem. További kérdés, hogy vajon megvalósítható-e egyáltalán a nemzetközi szinten is neves tudósok számára vonzó környezet kialakítása mindaddig, amíg az egyetemi dolgozók fizetésének mértékét központi előírások határozzák meg.

A kis- és középvállalatok K+F tevékenységbe való bevonása az innovációs stratégia szerint folyamatos figyelmet kap. A vállalati K+F kiadások 87 %-a nagyvállalatoktól származik, miközben a maximum 500 főt foglalkoztató kis- és középvállalatok részaránya – bár lassan emelkedő tendenciát mutat – még mindig nem több 13 %-nál. A különböző ösztönző eszközök, mint például a projekt-költség 25%-ig (projektenként százezer euróig) terjedő támogatási prémium, vagy a 2007. szeptemberben indított „Innovatív KKV” program ugyan népszerűek, de szakértők megállapítása szerint még mindig elegendőek a KKV-k innovációjának elvárt mértékű felgyorsítására. Az elemzések rámutatnak, hogy csak megfelelően átdolgozott adópolitikával lehetne a kívánt hatást elérni.

A jelentős ipari szereplők innovációs tevékenységét a kormány az „innovációs szövetségek” programjával ösztönzi. A program támogatja az olyan társulásokat, melyek adott innovatív termék létrehozását célozzák. 2008. tavaszán már hat innovációs szövetség működött, az energiakutatás, járműgyártás, orvostudomány területén. A szövetségben végzett projekteket a költségvetés 500 millió euró értékben segíti, a szövetségeket alkotó gazdasági szereplők pedig 2,6 milliárd €-t fektetnek a projektek által meghatározott, a kormány stratégiája szerint is kiemelt fontosságú innovatív megoldások kifejlesztésébe.

Állandó politikai téma a keleti tartományok lemaradásának csökkentése, amit célzott támogatással próbálnak ellensúlyozni. Legutóbb 50 millió € támogatást kapott a keleti „Innovációs kompetenciaközpontok” program, ami a bio- és nanotechnológia, valamint az élettudományok területén indít új kutatási témákat a keleti tartományok egyetemén és kutatóintézeteiben.

A német EU elnökség idején megkezdett klímaprogram a beszámolási időszakban tovább folytatódott. Németország mértékadó példát kíván mutatni a fejlett országok számára, miszerint a kibocsátási adatok csökkentésével kapcsolatos vállalások csak akkor hitelesek, ha a vállalások mögött konkrét cselekvési feladatterv is rendelkezésre áll. Ezért a kormány integrált energia- és klímapolitikai intézkedési programot hirdetett meg. A program kiemelten kezeli az energetikai kutatásokat és a klímavédelemmel kapcsolatos fejlesztéseket. Az energiafelhasználási hatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások egyre nagyobb mértékű használata és ezáltal az energiainporttól való függőség csökkentése képezi az intézkedési terv magját. A program figyel arra is, hogy az intézkedések hatásai ne befolyásolják a német vállalkozások nemzetközi versenyképességét, illetve lehetőleg ne növeljék a lakosság terheit. A 2008-as költségvetésben a klímapolitikai intézkedések megvalósítására 3,3 milliárd euró áll rendelkezésre. Ez közel duplája a 2005-ös költségvetés hasonló adatainak.

Németország világszerte sürgeti a megújuló energiaforrások energetikai részarányának növelését. Javasolja az e témakörben náluk, illetve a többi fejlett ipari országban felhalmozódott jelentős tudás és tapasztalat összekapcsolását és együttes alkalmazását, mely új dimenziót nyithat a nemzetközi fejlesztési programok területén. 2008. elején egy nemzetközi szervezet (IRENA, International Renewable Energy Agency) létrehozását is felvetette, mely szakértői központként a kormányok (elsősorban fejlődő országok kormányai) számára nyújtana szolgáltatásokat, egyrészt a megújuló energiaforrások használatának terjesztésében, másrészt korszerű energiapolitika kialakításában.

A beszámolási időszak egyik nagy vihart kavart eseménye volt az embrionális őssejtek kezelésére vonatkozó törvény módosítása. Németországban az 1991. óta hatályos embrióvédelmi törvény értelmében tilos az emberi embrionális őssejtek kinyerése. A kutatók

nyomására 2002-ben hatályba lépő embrióvédelmi törvény végül engedélyezte az őssejtek importját kutatási célokra, de azt szigorú feltételekhez kötötte: az importból származó őssejtnek igazolhatóan 2002. előtti időszakból kell származnia, hogy az embrió őssejt-kinyerés miatti elpusztítása ne német részvétellel vagy német felkérésre történjen. Az idő múlásával azonban ez a feltétel a megfelelő őssejtekhez való hozzáférésben egyre inkább korlátot jelentett. A nemzetközi projektekben részt vevő német kutató pedig több éves börtönt is kockáztatott, mivel az ilyen projektekben használt őssejt az esetek többségében nem felelt meg a német törvényi feltételeknek.

A parlament kutatási és oktatási bizottsága széleskörű szakértői meghallgatást követően felvetette a törvény módosításának igényét. Hosszú előkészítés után a szövetségi parlamentben április 11-én került sor a törvény-javaslat tervezetek vitájára, illetve a szavazásra. A teljes liberalizálás és a teljes tiltás is szerepelt a hevesen megvitatott lehetséges módosítási változatok között, míg végül kompromisszumos megoldásként a határnap 2007. május 1-re való eltolása mellett döntöttek a képviselők. Érdeemes megjegyezni, hogy az egyes módosítási változatok nem kötődtek adott pártokhoz, vagy politikai irányhoz.

A jövőben hasonló kérdések eldöntésében a szövetségi parlament komolyan támaszkodhat egy újonnan létrehozott szervezetére, a Német Etikai Tanácsra is. A Tanács 26 tagját fele-fele arányban a szövetségi parlament és a kormány jelöli. A tagokat a szövetségi parlament elnöke nevezi ki. A tagok munkájukban függetlenek és nem befolyásolhatók sem a törvényhozó, sem a végrehajtó szervezetek által. A természettudományok, orvostudomány, teológia, filozófia, jog és gazdaság területéről kinevezett neves személyiségek megbízása négy évre szól.

A beszámolási időszakban a szövetségi szakminiszter és államtitkárai számos rendezvényen tartottak beszédet, melyeken a német tudomány történelmi eredményeit, jelenlegi gyors fejlődését és nemzetközi versenyképességét hangsúlyozták. A rendezvényeket széles körű érdeklődés kísérte.

A kormányzati szervek aktivitására jellemző, hogy a beszámolási időszakban csupán a szövetségi kutatási-oktatási minisztérium 240 sajtóközleményt publikált, és 186 támogatott cél-projektet írt ki.

3. A fogadó ország kétoldalú és EU-ra nem kiterjedő multilaterális TÉT-kapcsolatai, együttműködései

Németország tudományos-technológiai kapcsolatokat ápol mindazon országokkal, amelyek jelentős TÉT-erőforrásokkal rendelkeznek. Különös figyelmet fordítanak a perspektivikus, dinamikusan fejlődő, és a német technológiának és kapcsolódó szolgáltatásoknak jövőbeni piacot jelentő területekre. A kapcsolatépítés további célja a külföldi tehetségek Németországba vonzása, ezért a kapcsolatokban fontos szerepet kap a tudomány-marketing és a német tudomány népszerűsítése.

Az NSzK az alábbi városokban foglalkoztat tudományos attasét, illetve a jelentősebb állomáshelyeken tudományos osztályt: Bécs, Brasília, Brüsszel (EU), Budapest, Jakarta, Kijev, London, Moszkva, New Delhi, Ottawa, Párizs, Peking, Szöul, Tel-Aviv, Tokió, Varsó, Washington.

Németország büszke arra, hogy jelentős tudományos potenciállal rendelkezik, és ezért hathatós részt vállalhat az emberiség globális problémáinak (egészség, környezet, biztonság, stb.) megoldásában a nemzetközi szervezetek (OECD, G8, UNESCO, stb.) keretein belül is.

Németország legfontosabb tudományos-technológiai partnere továbbra is Franciaország. A hosszú múltra visszatekintő német-francia kapcsolatok szerteágazóak. Közös projektek futnak az energiakutatás, biotechnológia (genoplante és GABI programok), közlekedés-technológia (DEUFRAKO), a sarkvidéki tengerbiológiai- és klímakutatások, az egészségügy (elsősorban rákkutatás), valamint az IKT, nanotechnológia területén. A két ország közös egyetemet (4700 hallgatóval) és közös kutatóintézetet is működtet. Franciaország jelentős létszámú tudományos osztállyal (20 fő felett) rendelkezik berlini nagykövetségén.

A német-brit tudományos kapcsolatokat nem kormányprogramok irányítják. Az együttműködés autonóm módon szervezett és kutatók személyes kapcsolatán alapul. Ez a kapcsolat különösen fejlett a nanotechnológia, a klímakutatás és a világűr-kutatás területén. Újabban az együttműködés erősödik az energiakutatás és a biztonsági kutatások területén is.

Az EU-n belüli országokat tekintve tematikus aktualitása miatt említést érdemelnek a napenergia-kutatásokban aktív német-spanyol kapcsolatok.

Hollandia a szomszédság miatt fontos partner. A két ország közös alapítványa által működtetett szélcsatorna a közlekedési kutatások fontos terepe.

A szomszédság mellett a történelmi háttér is különös jelentőséget ad a német-lengyel tudományos kapcsolatoknak. Június elején németországi székhellyel megalakult a Német-Lengyel Tudományos Alapítvány, mely a két nép közeledését és megbékélését segítő társadalomtudományi kutatásokat finanszírozza majd.

Az EU-n kívüli területeket tekintve a fókusz-régiók: Oroszország, Kelet-Balkán, Kelet-Ázsia, Észak-Amerika.

Németország a tudományos kapcsolatok területén Oroszországnak államközi megállapodáson alapuló stratégiai partneri státuszt adott. Ennek keretében elsősorban az alapkutatások területén erős az intézményi együttműködés. A beszámolási időszakban államközi megállapodás született arról, hogy Oroszország részt vesz az XFEL és FAIR programokban. Létrejött megállapodás az orosz kis- és közepes vállalatok bevonásával megvalósított projektek német társ-finanszírozásáról is.

A német-ukrán TÉT kapcsolatok az utóbbi időben sokat fejlődtek, elsősorban a nanotechnológia, nanobiológia, anyagtudományok, és a fekete-tengeri gázhidrát kutatások területén.

A gazdasági kapcsolatok kelet-balkáni bővülésével Németország egyre fontosabbnak tekinti a térség tudományos-technológiai fejlődését támogató projekteket. Vezető szerepet játszik a SEE-ERA.Net projektben és fokozott figyelemmel kíséri a 2008. elején indított WBC-Inco.Net programot is, mely a nyugat-balkáni kutatók európai kutatási projektekre való bekapcsolódását segíti.

Németország kiemelt ázsiai partnere Kína. A nagyszámú intézményi kapcsolat mellett szinte minden fontos kutatási szervezet létrehozott valamilyen szintű képviselőt is. Tematikus területeket tekintve az optikai technológiák, az IKT és a nanotechnológia terén a legszorosabb az együttműködés. A szövetségi kutatási miniszter asszony többszöri indiai látogatásának eredményeként megállapodás született az Indo-German Science Center létrehozásáról, melyet a két kormány a következő öt évben 10-10 millió euróval támogat. A közös kutatás súlypontja a biotechnológia, informatika, egészségkutatás, valamint 2008-tól a katasztrófa elhárítással kapcsolatos biztonsági kutatások. Megállapodás született arról, hogy India részt vesz a német antiproton- és nehézion-kutató berendezés létrehozásában, amely egyúttal bekapcsolja Indiát az európai kutatási térségbe. A Koreai Köztársasággal folytatott együttműködésnek a koreai K+F dinamizmusa ad alapot. Az egyetemek és kutatóintézetek közötti együttműködések bővítendő számos német tudomány-marketing rendezvény népszerűsíti Koreában a német erőforrásokat. Indonézia a klímaváltozási programhoz kötődő trópus-kutatásban partner. Gyümölcsöző aktuális együttműködés alakult ki Indonéziával a szökőár-védelmi rendszerek kutatása, tesztelése és értékesítése területén is. A japán-német tudományos együttműködés bővítését egy berlini és egy tokiói egyesület is segíti.

A hosszú múltú észak-amerikai Tét kapcsolat volumenét tekintve ma már arányában vesztett korábbi súlyából. Az együttműködés az Egyesült Államokkal intézményi kapcsolatokon alapul és elsősorban a részecskekutatás és energiakutatás területén erős. 2007. őszén az alap kutatásokkal foglalkozó Max Planck Társaság bejelentette, hogy első külföldi intézetüket az Egyesült Államokban, Floridában hozzák létre. Németország fékezni igyekszik a német kutatók Egyesült Államokba távozását, ezért a kommunikációban kevés súlyt kap az amerikai tudományos élet bemutatása, illetve az eredmények méltatása. A tudományos politika sokkal inkább támogatja az amerikai tehetségek Németországba vonzását, amelynek felgyorsítása érdekében nemrégiben a DFG második irodáját is megnyitotta az Egyesült Államokban.

Kanada esetében létezik államközi tudományos megállapodás is, amelynek keretében jelenleg a tengerbiológia, környezetvédelem, energia- és klímakutatás témakörében vannak élénkülő kapcsolatok.

A multilaterális kapcsolatok területén Németország valamennyi jelentős nemzetközi tudományos szervezet munkájában részt vesz.

A klímaváltozási problémák miatt a klímaváltozást vizsgáló államközi bizottság (IPCC) szervezetével a kapcsolatok erősödtek. Az IPCC legújabb jelentése szilárd alapot kínál a német klímapolitikai és energiapolitikai célkitűzéseknek. Németország elkötelezett szerepvállalását bizonyítja, hogy az ENSZ klímaváltozással foglalkozó keretszervezetének (UNFCCC) állandó titkársága Németországban működik.

Hasonlóan fontos szerepet kapott a biológiai sokszínűség védelmére létrehozott ENSZ szervezet (BIODIV), amelynek tagországai 2008-ban Németországban tartották konferenciájukat.

A németországi atomerőművek jövőjének kérdése erősen vitatott témakör a napi politikában. Ezért Németország fontosnak tekinti a Nemzetközi Atomenergia Ügynökséggel való együttműködést, különösen a nukleáris anyagok tárolására vonatkozó biztonsági előírások területén. Németország fedezi az Ügynökség költségvetésének közel 11%-át.

Az UNU, az ENSZ egyeteme 2003. óta működtet német intézetet Bonnban. Szintén a klímaváltozás által okozott problémák adnak aktualitást az intézetben végzett biztonsági kutatásoknak, elsősorban a természeti katasztrófák előrejelzése és elhárítása terén.

Németország elkötelezetten dolgozik az ENSZ fenntartható fejlődés bizottságában (CSD) is, ahol különösen az „Atmoszféra, Légszennyezés, Energia és Ipari fejlődés” témakörében végez aktív tevékenységet.

Az UNESCO államközi oceanográfiai bizottsága (IOC) a tengerkutatásokban fontos kapcsolat.

A korábbi években megszokott aktivitással zajlott a közös munka az alábbi multilaterális kapcsolatokban: OECD, UNESCO, NATO Science, WMO.

4. A fogadó ország kapcsolata az EU-val a K+F+I területén

Az NSZK az Európai Kutatási Térség létrehozásában és működésében egyrészt a K+F erőforrások hatékonyabb kihasználását értékeli, másrészt olyan eszköz magvalósulását látja, amely elengedhetetlen olyan problémák megoldásában, amelyek természetüknél fogva nem korlátozódnak egyes tagországok területére, mint pl. energia, környezet, egészség, biztonság, közlekedés.

Németország büszkén összegezheti a 6. keretprogram statisztikáját: német kutatók az EU projektek 80%-ban vettek részt, és a támogatási keret 20%-a jutott német intézetekhez. Kiemelést érdemel, hogy az EU források 29%-a ipari pályázókhoz jutott, ami átlagon felüli arány az Unióban. Az NSZK célja, hogy a 7. keretprogramból is hasonló arányban részesedjen. További cél, hogy a megszerzett keret legalább 15%-a kis- és középvállalatok bevonásával kerüljön felhasználásra.

A 7. Keretprogram sikere érdekében Németország az eljárások egyszerűsítése mellett áll ki: a pályáztatást, elbírálást és projektértékelést csak a minimálisan szükséges bürokratikus eljárások terheljék. Javasolja továbbá az innovációt segítő technológia-transzfer erősítésének fókuszba állítását. Az alapkutatások koordinálására és erősítésére létrehozott ERC Németország számára fontos partner.

Németországban jól kiépített és hatékonyan működik a nemzeti kapcsolati pontok és információs szervezetek hálózata, amelyek kiemelten foglalkoznak a kis- és középvállalatok bevonásával létrejött projekt-teamek támogatásával. Érdemes megemlíteni még a szövetségi kutatási minisztérium keretében működő speciális központot, amely a – a nők támogatásának stratégiája szellemében – kizárólag kutatóknak pályáztatását segíti.

A beszámolási időszak fontos témája volt az Európai Innovációs és Technológiai Intézet létrehozása. Németország kezdetben ellenezte az intézmény alapítását, mivel német vélemény szerint az új szervezet finanszírozása esetleg a Németország számára sokkal fontosabb ERC pénzügyi lehetőségeit korlátozná. Parlamenti bizottsági felhívás is készült, amely az ERC melletti kiállásra kérte a kormányt, és javasolta, hogy az ETI létrehozásához Németország csak akkor járuljon hozzá, ha az ERC pénzügyi kereteinek hosszú távú sértetlensége hivatalosan garantált.

Németország hosszasan lavírozott két versenyző pályázat (Wroclaw és Budapest) támogatása között. Végül az utolsó pillanatban (Jéna megnevezésével) saját pályázatot is benyújtott, mellyel a támogatást kérők közötti döntés is elnapolódott. Végül a régi tagországokból érkező pályázatok visszavonása után Budapest támogatása mellett foglalt állást.

Németország felelősséggel és az ország súlyának megfelelő aktivitással vesz részt az európai nemzetközi szervezetek munkájában. A jelenleg futó 731 EUREKA projektből 158-ban dolgozik német intézmény 196 millió euró értékben környezet- és biotechnológia, anyagkutatás és IKT területen. Szinte valamennyi COST akció német részvétellel zajlik. Az ESA költségvetésének 20%-át Németország fedezi és két kihelyezett intézmény is található német területen. Németország a legnagyobb CERN finanszírozó. Az alapkutatások területén (ESFR – szinkrotron program, ESO - csillagászati program, EMBC/EMBL mikrobiológiai program) Németország hagyományosan erős.

5. A fogadó ország és Magyarország K+F+I kapcsolatai

A magyar-német tudományos kapcsolatokban jelentős szerepet játszik az egyetemek, illetve kutatóintézetek közötti intézeti szintű szakmai együttműködés. Az ilyen együttműködő partnerek sikerrel vettek részt az EU 6. és jelenleg a 7. keretprogramjának pályázatain is. A Magyarországon működő német nagyvállalatok K+F részlegei is fontos kapcsolódási pontot jelentenek.

Az intézményi és egyetemközi kapcsolatok alapján számos magyar kutató bővíti tapasztalatait néhány hónapos, vagy akár néhány éves németországi munkavégzéssel. Évente 15-20 magyar kutató kap ösztöndíjat az Alexander-von-Humboldt Alapítványtól is. Az Alapítvány nagy presztízsű kutatói díját elnyerők között is van minden évben egy-egy magyar tudós. A MTA tagjai közül 13-án élnek Németországban.

A kormányközi együttműködés alapja a 2004. szeptemberi miniszterelnöki Közös Nyilatkozat, mely a két ország közötti K+F kapcsolatok erősítését tűzte ki célul. Az ennek szellemében indított és a két ország költségvetése által egyenlő mértékben finanszírozott informatikai nagyprojekt 2008. nyarán sikeresen zárja első három éves működését. A hasonló alapokon kezdeményezett, de más finanszírozással működő mechatronikai és biotechnológiai együttműködések is szép eredményeket mutathatnak fel.

A magyar-német állami finanszírozással működő közös kutatóközpontok létrehozására vonatkozó, 2004-ben felvázolt lendületes tervek azonban időközben megtorpantak Ennek oka a mindkét félnél történt átszervezésekben, a súlypontok módosulásában és az eltérő irányba fejlődő projekt-támogatási struktúrában keresendő.

Ezért különösen nagy jelentőségű, hogy a magyar-német kutatási és innovációs együttműködés a beszámolási időszak során valamennyi magas szintű találkozón kiemelt hangsúlyt kapott. A találkozók a kibontakozás szándékát erősítették meg.

Németország üdvözli a kutatásért és fejlesztésért felelős miniszteri poszt létrehozását. Nagyra értékeli Magyarország részvételét és aktív szerepét az XFEL projektben és az Európai Spallációs Neutronkutató létrehozása ügyében. Várható, hogy az együttműködés bővítése terén további katalizátorként hat majd az EIT székhelyének budapesti elhelyezése.

Jó lehetőség mutatkozik a kooperáció magyar szempontból előnyös bővítésére a Fraunhofer Társaság magyarországi megjelenésének támogatásával. Az együttműködés magyar partnerei olyan szervezetekből kerülhetnek ki, melyek jellemzői az egyetemi háttér, az alkalmazás-közeli fejlesztés, az ipari kapcsolatok, a vállalkozás-orientáltság, és a piacképesség, mivel ez a Fraunhofer Társaságnál is fő működési kritérium.

Ez az együttműködési forma a további kibontakozást elősegítő lehetőségekért folyó versenyben ösztönzi a magyar K+F szereplői között a kiválóságok kiválasztását. Jelenleg az információ- és kommunikáció-technika, az élelmiszer-biotechnológia, a környezetkutatás és jármű- és közlekedésautomatizálás területén folyik konkrét előkészítő munka.

Németország pragmatikus a nemzetközi K+F kapcsolatok kialakítása területén. Fontosnak tekinti a rendelkezésre álló munkaerő tudományos képzettségét, szakmai színvonalát és a korszerű technológiai környezetet. A nemzetközi partner kiválasztásában ugyanakkor szerepet játszik még a gyakorlatban elérhető eredmény is, pl. új piachoz vagy további erőforrásokhoz való hozzáférés. Mivel célunk, hogy még több német vállalkozás hozzon létre K+F részleget Magyarországon, ezért fontos a magyarországi K+F környezet vonzó publikálása.

A német kormány a kutatói mobilitás államközi egyezményeken alapuló és központi keretből finanszírozott támogatását az EU tagok és más fejlett országok esetében nem tartja szükségesnek, de számos konstrukció ösztönzi a tehetséges külföldi kutatók időszakos németországi munkavégzését. A bilaterális K+F kapcsolatok kialakítását olyan pályázati struktúra támogatja, amely a kapcsolatfelvételt és a közös munka tervezéséhez szükséges első lépéseket a német fél számára folyamatosan rendelkezésre álló, egyszerű pályázati eljárás keretében finanszírozza. A rendszer természetesen csak szimmetria esetén működik hatékonyan, ezért különösen fontos, hogy a magyar pályázati rendszer is kínáljon hasonló lehetőséget.

Az ösztöndíj programok szintén fontos szerepet játszanak a tudományos kapcsolatok építésében. Ennek keretében egyetemi hallgatók, doktoranduszok és oktatók építhetik karrierjüket a másik országban. A német akadémiai csereszolgálat (DAAD) pályázati lehetőségei sok esetben még előzetesen megállapított létszámkorlátot sem tartalmaznak. (pl. doktorandusz kutatók 6 hónapnál rövidebb időszakokra vonatkozó pályázata).

Németországban továbbra is rendkívül nagy az érdeklődés a magyarországi németnyelvű orvos-, fogorvos-, állatorvosképzés iránt. Tartományi szinten támogatottak a magyarországi némettanárok továbbképzésére indított programok. Továbbra is fontos szerepet játszik az Andrassy Gyula Németnyelvű Egyetem, mely magas szintű magyar-német diplomáciai események helyszíne.

6. A TÉT attasé tevékenysége (kapcsolatépítő, promóciós, forrásfeltáró tevékenység a K+F+I területén, részvétel a nagykövetség nem TÉT területeken folytatott tevékenységében)

A beszámolási időszakban a magyar-német K+F+I együttműködés bővítése valamennyi magas szintű találkozót kiemelt figyelmet kapott. A találkozók előkészítésében a TÉT-attasé is aktívan közreműködött.

Előrelépés történt a Fraunhofer Társaság magyarországi megjelenése ügyében. A finanszírozással és a jogi háttérrel kapcsolatos elképzelések különbözősége miatt a terv meghiúsulni látszott, de végül sikerült egy mindkét fél számára elfogadható és az eredeti magyar célokat is megvalósító konstrukciót kialakítani. Fontos, hogy a potenciális magyar partnerek a közös kutatási témák kijelölésében és a további egyeztetésben aktívan közreműködjenek.

A TÉT-attasé jelentős erőfeszítésekkel támogatta az Európai Innovációs és Technológiai Intézet székhelyének megszerzését célzó nagykövetségi lobby-tevékenységet. A német fél hosszan lavírozott a magyar és a lengyel pályázat (Wroclaw) között, sőt utolsó pillanatban saját jelöltet (Jéna) is állított, de sikerült elérni, hogy a régi tagállamokból érkező pályázatok visszavonása után végül Budapest támogatása mellett foglalt állást.

A TÉT-attasé segítette az Európai Spallációs Neutronforrás (ESS) létrehozásával kapcsolatos konzorciumépítő tárgyalásokat is.

Közreműködése mellett jött létre számos szakmai megbeszélés és konzultáció. Szervezésében valósult meg több szakértői látogatás. Munkájával támogatta magyar kutatóintézetek németországi kapcsolatépítését, és német egyetemek kutatási témájú magyarországi partnerkeresését.

A legutóbbi időszak sikeres eseménye volt a Collegium Hungaricum Berlin falai között a „Meeting Innovation - Technologie aus Ungarn” című rendezvény, ahol a magyar alkalmazott kutatás eredményeit demonstráltuk. A konferencia előadásait, illetve a kiállító standok gyakorlati információit a nagy számban megjelent német hallgatóság érdeklődéssel fogadta. A magyar résztvevők több tárgyalást és megbeszélést is folytattak az együttműködés lehetőségeiről.

A napi munkát a szakminisztériumok illetékeseivel, a kutatóhálózatok központi szerveivel, a kutatás-támogató szervezetekkel, a berlini egyetemekkel, valamint a szövetségi politika tudományos irányvonalát meghatározó parlamenti bizottsággal sikeresen kialakított személyes kapcsolatok segítik. Ez a kapcsolatrendszer folyamatosan bővül.

Élénk együttműködés alakult ki a Németországba akkreditált diplomáciai képviseltek tudományos szakattaséival is. A TÉT-attasék közös szervezete hasznos információforrás és további kapcsolatépítő lehetőségként szolgál.

A TÉT-attasé feladatkörének megfelelően rendszeresen készülnek jelentések és értékelések a német tudomány és technológia helyzetéről, együttműködési lehetőségekről és a tudományos fejlesztési politika alakulásáról.

A Nagykövetség munkamegosztása alapján a TÉT-attasé látja el az oktatási, a környezetvédelmi, az egészségügyi és a szociális témakörök szakdiplomáciai feladatait is.

Az oktatás – különös figyelemmel a felsőoktatás – terén felmerülő általános diplomáciai feladatok mellett jelentős időt köt le a magyarországi tanulmányok, és a magyar nyelvi kurzusok után érdeklődők, illetve az oktatási partnerkapcsolatokat keresők informálása. Kitűnő híre van a magyar orvos- és állatorvosképzésnek.

A beszámolási időszakban számos környezetvédelmi egyeztető megbeszélésre került sor. Környezetvédelmi indíttatású a német kormány új kezdeményezése, mely a megújuló energiaforrások elterjesztését célzó nemzetközi ügynökség (IRENA) létrehozására tesz javaslatot. Az ezzel kapcsolatos berlini előkészítő konferenciákon a TÉT-attasé is részt vett.

Az egészségügyi szakdiplomáciai feladatok aktualitását a Németországban is folyamatban lévő átfogó egészségügyi reform adja. A reform tapasztalatairól, illetve az érdekeltek (orvosok, biztosítók, betegek) által kifejtett véleményekről készített összefoglaló jelentéseket a magyar döntéshozók köszönettel fogadják. A TÉT-attasé segítette a vezető német betegellátó szövetség sikeres magyarországi tanulmányútjának megszervezését.

A TÉT-attasé fontos feladata a német tapasztalatok magyarországi megismertetése. Különösen érdekesek az alábbi modellértékű német megoldások:

- A tudomány-gazdaság-politika együttműködése:
  - döntések előkészítése, végrehajtás szervezése, stb.
- Az innováció-politika sikeres eszközei:
  - Kiválósági programok – a legjobbak kiemelt támogatása
  - Társadalom-mozgósító programok: pl. „Párbeszéd a tudománnyal”
  - A KKV szektor ösztönzésére szolgáló programok, stb.
- Módszertanok: pl. pályázati rendszer, minőségbiztosítás, monitoring
- Emberi erőforrás programok:
  - A tudományos karrierépítés támogatása: fellowship, női karrier és család, stb.
  - Oktatás-fejlesztés: műszaki képzés népszerűsítése, tehetséggondozás, stb.
- Hasznosítás támogatása: kockázati alapok, transzfer szervezetek